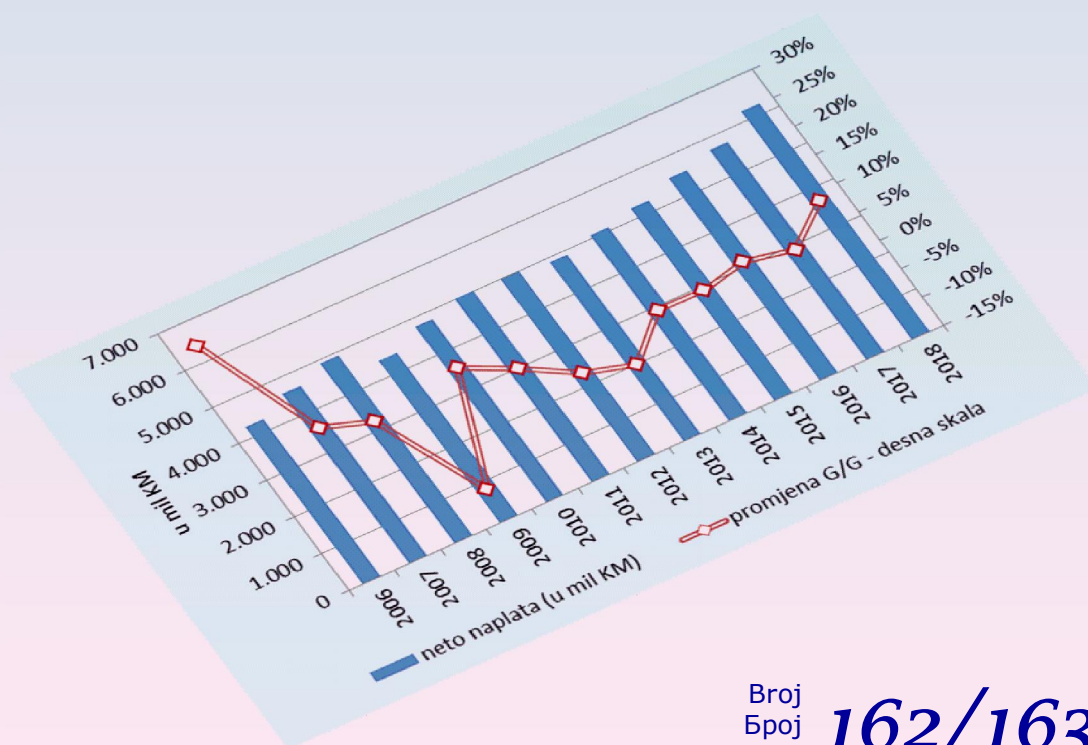

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

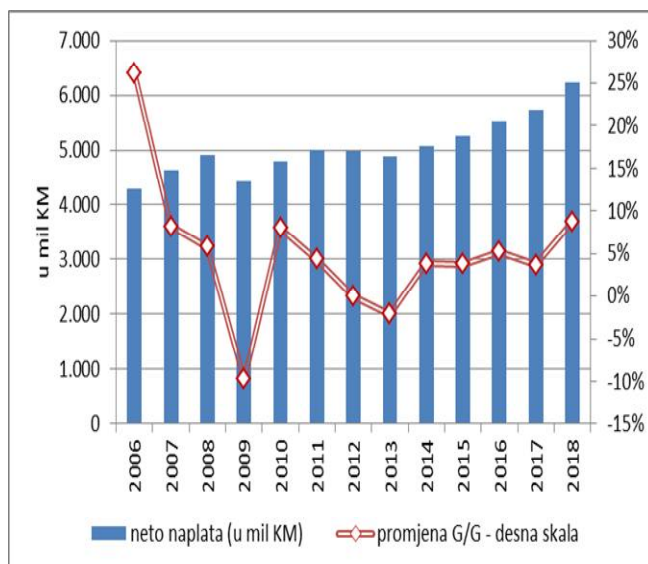
OMA Bilten

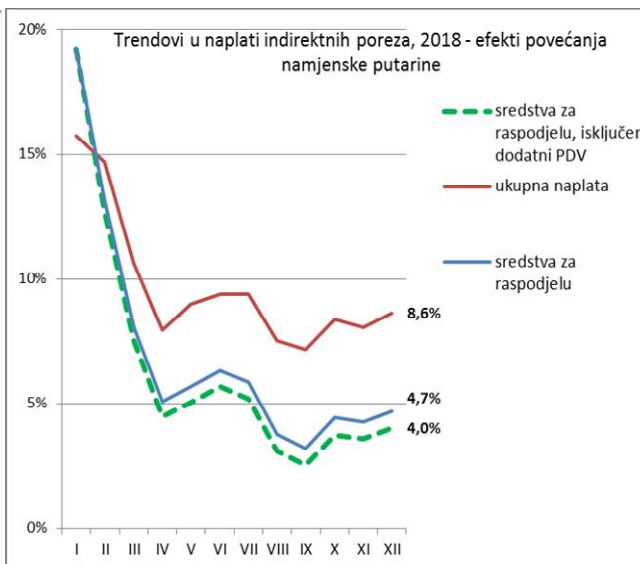
Broj
Број
Number **162/163**

Uz ovaj dvobroj

Pregled godišnje nominalne naplate pokazuje da je u 2018. naplaćen rekordni iznos prihoda od neizravnih poreza od osnutka UNO, a stopa rasta je dosegla čak 8,6% (Grafikon 1).

Grafikon 1

Grafikon 2

Ovo je bilo i očekivano imajući u vidu izmjene Zakona o trošarinama. Da bi se u svrhu analize osigurala uporedivost naplate prihoda od neizravnih poreza u 2018. sa naplatom u 2017. potrebno je u cijelosti isključiti naplatu namjenske putarine, s obzirom na činjenicu da se skoro svi efekti izmjena Zakona o trošarinama (u primjeni od 1.2.2018.) odnose na namjensku putarinu. Iznos prihoda nakon isključivanja namjenske putarine predstavlja transfere prihoda prema proračunu institucija BiH, entitetima i Distriktu ("sredstva za raspodjelu"). Nakon isključivanja naplate namjenske putarine iz iznosa ukupno naplaćenih neizravnih poreza u 2017. i 2018. rast sredstava za raspodjelu u 2018. iznosi 4,7% (Grafikon 2). Budući da efekti izmjena Zakona o trošarinama uključuju i iznos PDV-a koji je naplaćen na dodatnu namjensku putarinu isključivanjem tog efekta stopa rasta sredstava za raspodjelu iznosi 4%. Stoga, može se zaključiti da su izmjene Zakona o trošarinama donijele 4,6 postotna boda rasta prihoda od neizravnih poreza.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Naplata prihoda od neizravnih poreza, 2018

2

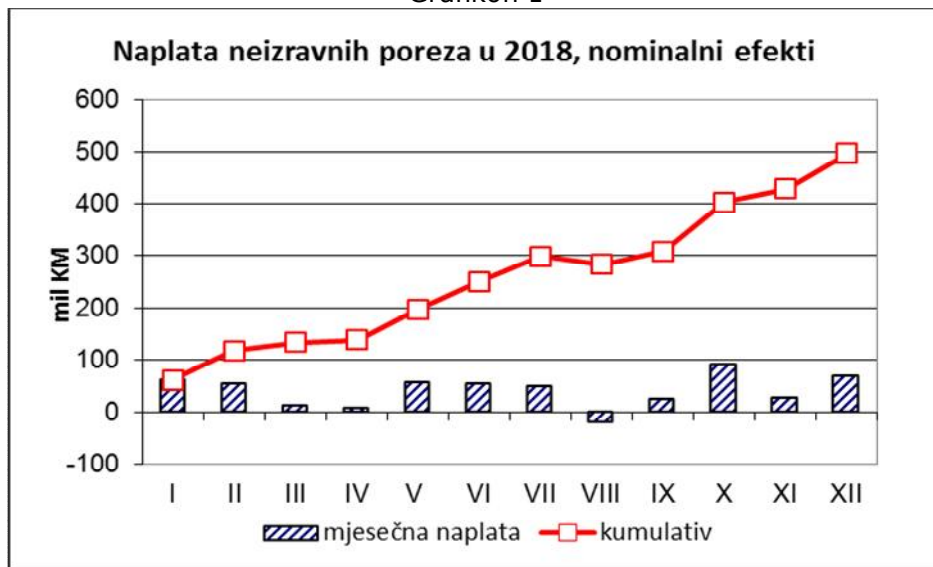
tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT suradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Naplata prihoda od neizravnih poreza, 2018

UKUPNA NAPLATA

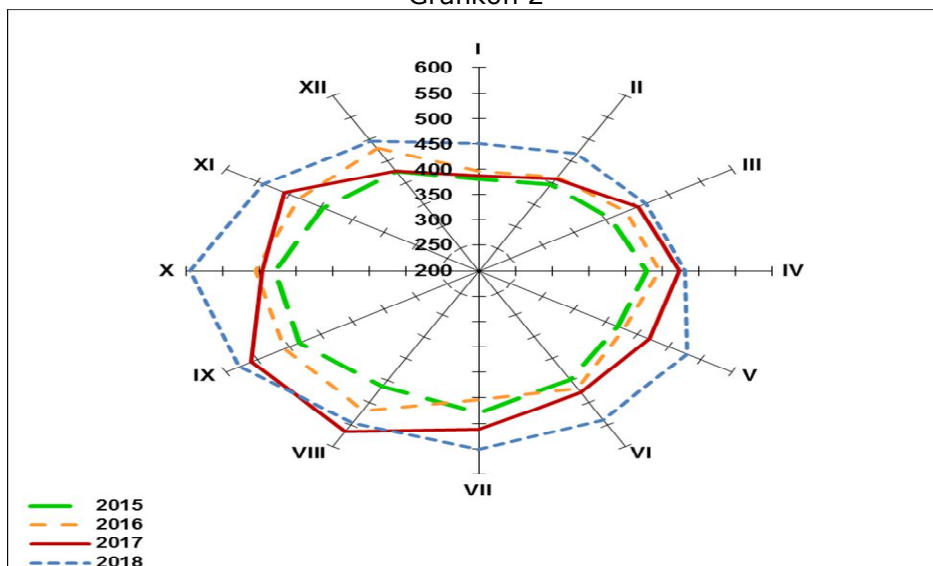
U prosincu 2018. je nastavljen trend rasta prihoda od neizravnih poreza. Prema izvještaju o gotovinskom toku na JR UNO u prosincu 2018. je naplaćeno 625,5 mil KM bruto prihoda od neizravnih poreza, što je za 58,1 mil KM više nego u prosincu 2017. Isplate povrata su bile za 8,1 mil KM veće od isplata u istom mjesecu 2017., te je neto efekat naplate prihoda iznosio 66,2 mil KM (Grafikon 1). Na razini 2018. godine naplaćeno je 552,6 mil KM bruto prihoda više nego u 2017, dok je povrata isplaćeno 57,7 mil KM više nego 2017. U konačnici, neto naplata je bila veća za 494,8 mil KM, odnosno za 8,6% više nego u 2017. (Grafikon 1).

Grafikon 1

Promatrajući shemu naplate prihoda u 2018. godini u odnosu na prethodne dvije godine primjetan je vidan napredak (Grafikon 2).

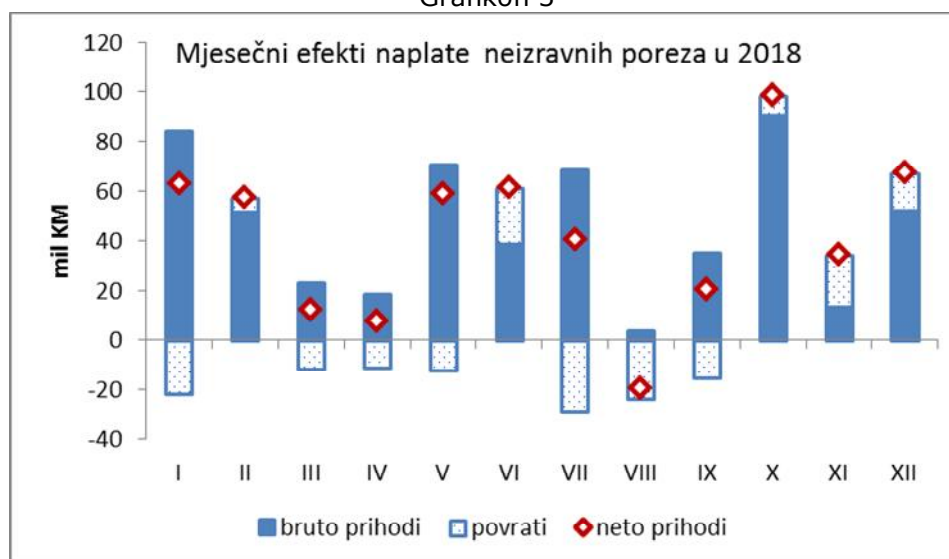
Grafikon 2

Drugi zaključak koji se nameće jeste neravnomjerna distribucija efekata tijekom godine, koja u posljednje tri godine gubi obilježja tradicionalne sheme naplate prihoda, koju su karakterizirali pad prihoda u prvom kvartalu, te rast potrošnje, a time i prihoda od neizravnih poreza, koncem godine. Umjesto toga, maksimalni efekti naplate prihoda u 2018. ostvareni su u siječnju i veljači, te u svibnju, lipnju i listopadu.

Mjesečni efekti kretanja priliva i odliva sa jedinstvenog računa u 2018. (Grafikon 3) pokazuju da su bruto prihodi rasli kontinuirano.

Grafikon 3

Najveći efekti, koji premašuju 90 mil KM, ostvareni su u prvom i četvrtom kvartalu. S druge strane, evidentno je poboljšanje u isplati povrata, pogotovo u posljednja tri mjeseca.

Kvartalna analiza naplate prihoda od neizravnih poreza pokazuje da pozitivni trendovi u naplati neizravnih poreza traju već četiri i pol godine u kontinuitetu, sa izuzetkom pada prihoda u četvrtom kvartalu 2017., kao posljedice prolongiranja isplata povrata iz trećeg kvartala iste godine (Grafikon 4). Zabilježene su visoke stope rasta naplate u 2018. godini. U prvom kvartalu stopa rasta je iznosila 10,7%. Naplata prihoda od neizravnih poreza u prvom kvartalu 2018. je dijelom bila pod utjecajem nekoliko faktora. Prvo, pomjeranje uvoza iz trećih zemalja iz prosinca 2017. u siječanj 2018., te prijenos uplate PDV na uvoz u sklopu plaćanja carinskog duga u 2018, smanjilo je izvršenje prihoda u 2017, a povećalo naplatu u 2018. Drugo, duhanska industrija je odložila povećanje maloprodajnih cijena cigareta sa 1.1.2018. na 1.3.2018., odnosno 1.4.2018., što je proizvelo povećanu potrošnju cigareta u prva dva mjeseca 2018. Treće, početak primjene izmjena Zakona o trošarinama, koje podrazumijevaju povećanje namjenske putarine na derivate nafte i povećanje trošarina na lož-ulje, predstavljao je poticaj za rast potrošnje i stvaranje zaliha derivata pred povećanje maloprodajnih cijena derivata. Efekti povećane potrošnje na prihode od trošarina, putarine i, posljedično PDV-a u čiju osnovicu su navedeni prihodi uključeni, ispoljili su se u siječnju, kada se radi o uvoznim derivatima, te u veljači, kod domaćih derivata nafte. Četvrto, uvođenje novog PDV *software-a* u veljači 2018. proizvelo je pomjeranje u shemi isplata povrata PDV-a, što je imalo za posljedicu manje isplate u veljači, a povećanje isplata u ožujku i travnju. U drugom kvartalu je ostvarena stopa rasta od 8,9%, a glavni generator rasta postaju putarine, što neizravno ima utjecaj i na povećanje naplate PDV-a. U trećem kvartalu je zabilježen rast od 2,5%. Usporavanje rasta je bila posljedica snažnog rasta isplata povrata PDV-a, koji je skoro anulirao rast bruto PDV-a. Osim toga, zabilježen je i značajan pad prihoda od trošarina. Međutim, u četvrtom kvartalu 2018. je nastupio veliki preokret. Ostvaren je enorman rast prihoda od 13,1%.

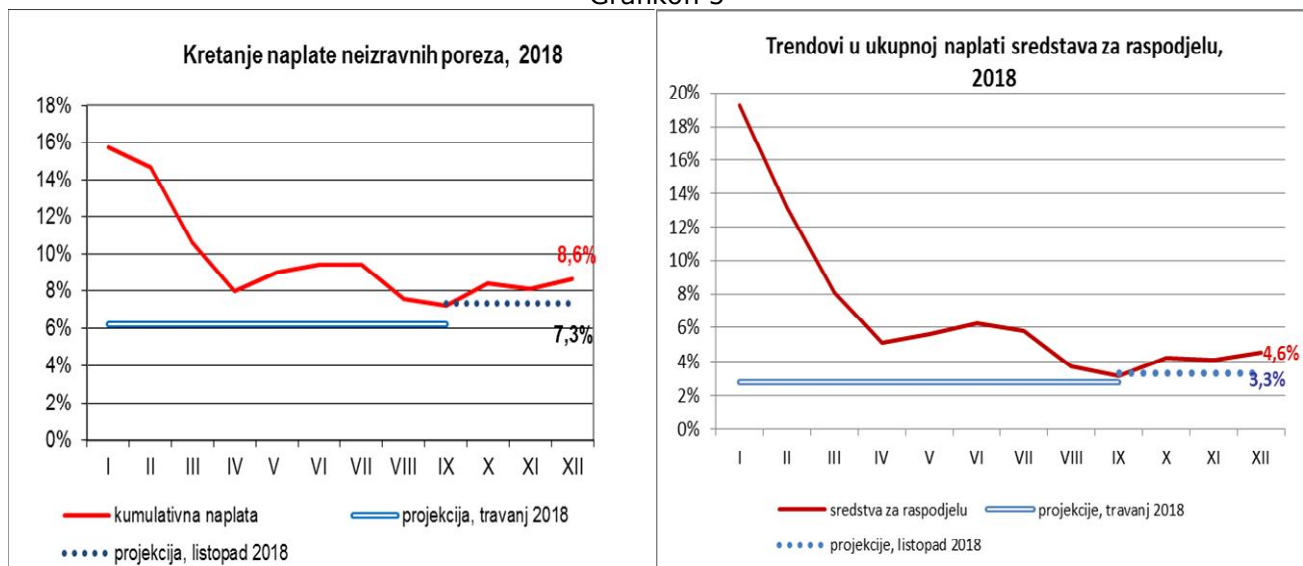
Glavni faktor rasta je bio PDV-e, kako zbog rasta bruto naplate, tako i zbog pozitivnih trendova u isplati povrata PDV-a obveznicima.

Grafikon 4

Kumulativna naplata u 2018. bila je 1,3 postotna boda iznad revidiranih listopadskih projekcija (Grafikon 5, prikaz lijevo). Diskrepanca između rasta sredstava za raspodjelu u odnosu na revidirane listopadske projekcije iznosi 1,3 postotna boda (Grafikon 5, prikaz desno). S obzirom na sličnu diskrepancu može se zaključiti da je glavni faktor bržeg rasta prihoda od neizravnih poreza u odnosu na revidirane projekcije bio rast naplate PDV-a u četvrtom kvartalu 2018.

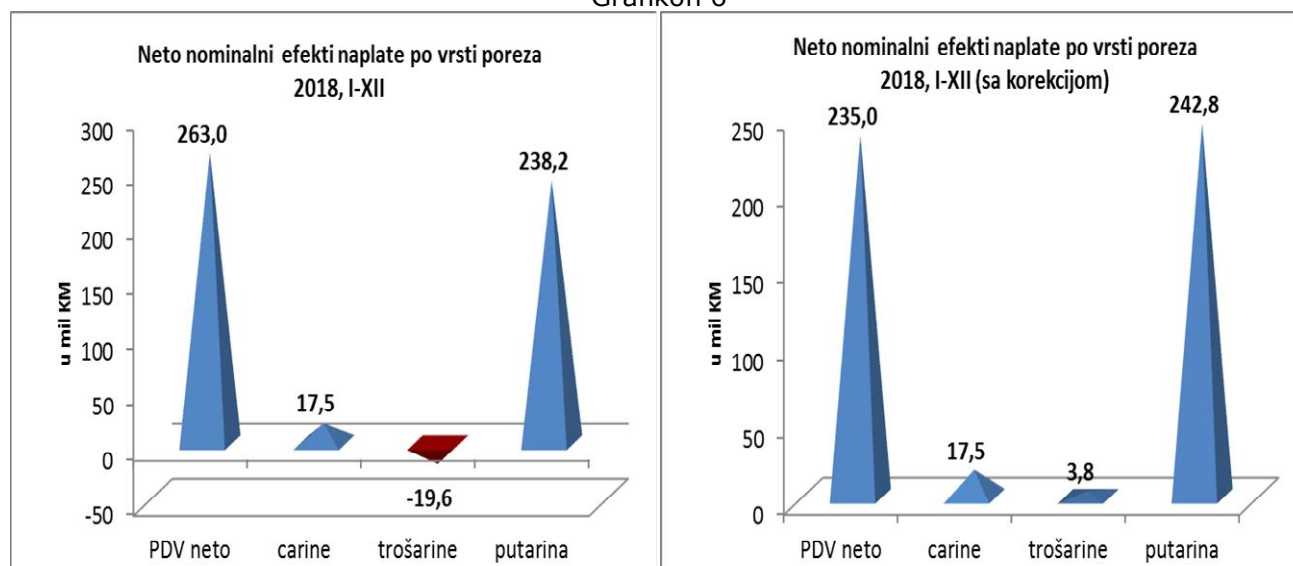
Grafikon 5

TRENDOVI PO VRSTI PRIHODA

Prema izvještaju UNO najveći pozitivni neto efekti u 2018. ostvareni su u naplati PDV-a (263 mil KM), te putarina (238,2 mil KM) i carina (17,5 mil KM), dok je trošarina naplaćeno manje za 19,6 mil KM (Grafikon 6, prikaz lijevo).

Grafikon 6

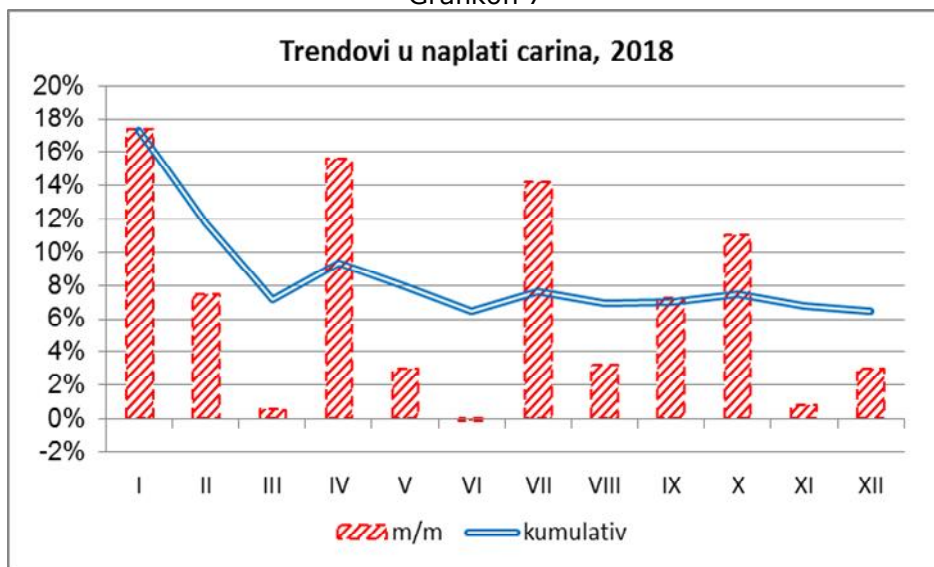

Međutim, zbog sve učestalije kompenzacije obveza za trošarine na naftne derivate i obveza za putarinu potraživanjima po osnovu PDV-a (porezni kredit) tijekom prošlih mjeseci došlo je do značajnijih odstupanja strukture naplaćenih prihoda u odnosu na onu koja je prikazana u izvještaju UNO. Na osnovu gotovinskog toka nije moguće donijeti ispravne zaključke o efektima primjene izmjena Zakona o trošarinama u području oporezivanja derivata, jer se naplata trošarina neopravdano umanjuje, dok se, s druge strane, naplata PDV-a neopravdano povećava za iznos prihoda koji su, umjesto da su isplaćeni kao povrat, korišteni za plaćanje budućih obveza obveznika. Nakon korekcije prihoda za iznos kompenzacije nominalni pozitivni efekti u naplati PDV-a iznose 235 mil KM (vid Grafikon 6, prikaz desno), dok je na trošarinama *de facto* ostvaren rast prihoda od 3,8 mil KM. Manje korekcije naviše izvršene su i na prihodima od putarine (vid. Grafikon 6, prikaz desno).

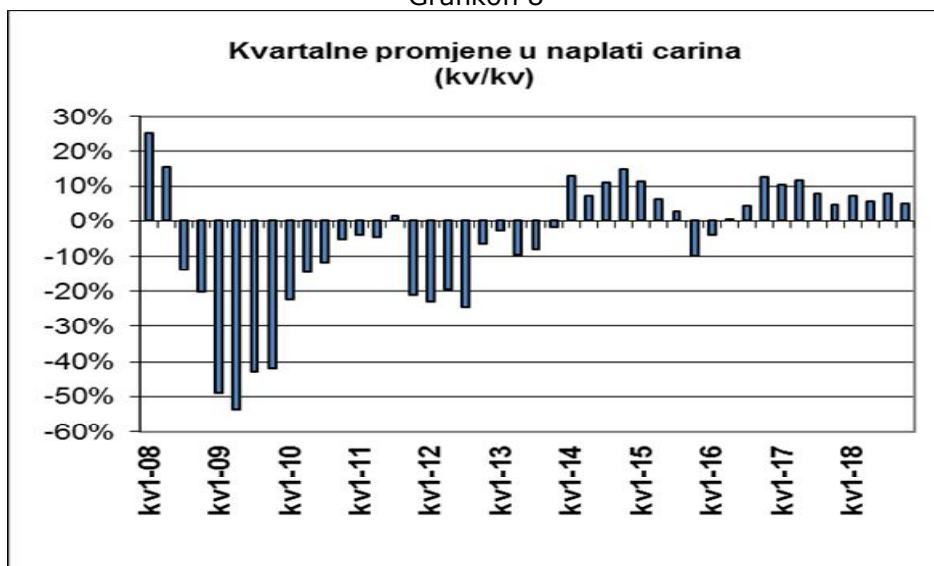
Carine

Naplata prihoda od carina u 2018. je imala kontinuirani pozitivni trend tijekom cijele godine (Grafikon 7). Rast je oscilatornog karaktera, a vrlo visoke stope rasta su zabilježene svaki četvrti mjesec u godini. Kumulativna stopa rasta prihoda od carina se deset mjeseci kretala između 7% i 8%, da bi se zbog skromijeg rasta naplate u posljednja dva mjeseca smanjila na 6,5% (Grafikon 7). Kvartalni prikaz trendova (Grafikon 8) pokazuje stabilan rast prihoda od carina, sa blagim usporavanjem u četvrtom kvartalu. U prvom kvartalu ostvaren je rast prihoda od 7,2%, u drugom od 5,9%. Oporavak naplate carina u trećem kvartalu donio je maksimalni kvartalni rast od 7,9%, da bi u posljednjem kvartalu zbog usporavanja naplate ostvaren rast od 5% (Grafikon 8).

Grafikon 7

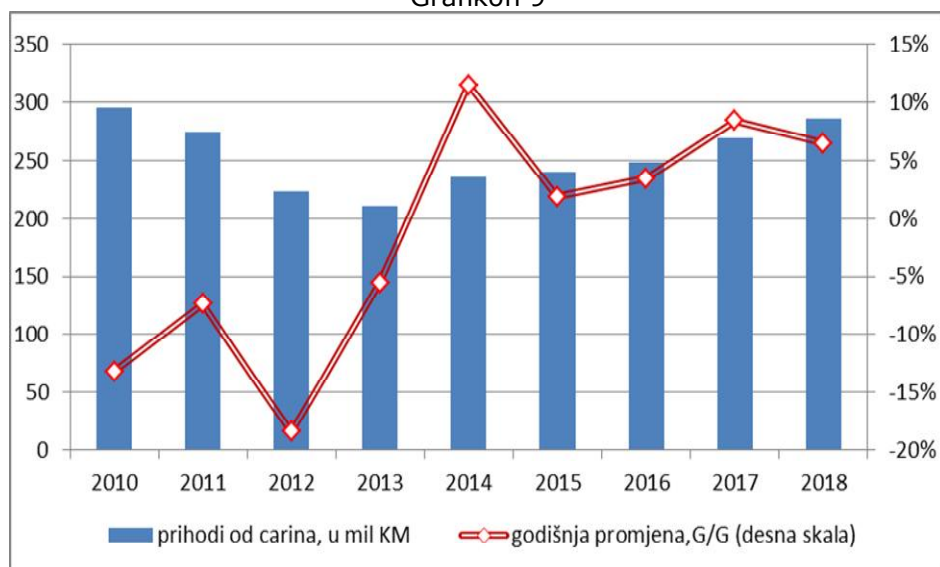

Grafikon 8

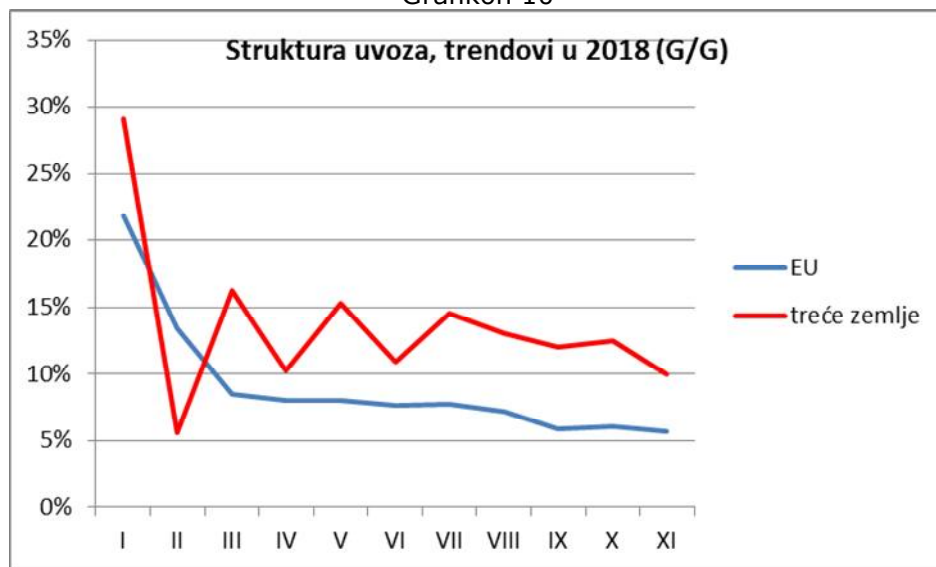
Pregled godišnje naplate prihoda od carina pokazuje kontinuirani nominalni rast prihoda nakon okončanja razdoblja petogodišnjeg smanjenja i ukidanja carina na najveći dio uvoza iz EU. Adaptacija SSP u 2017. nije dovela do gubitka prihoda od carina, već je, naprotiv, ostvaren snažan rast, koji je nastavljen i u 2018. (Grafikon 9).

Grafikon 9

Imajući u vidu da je najveći dio uvoza dobara u BiH već liberaliziran, pod režimom carina se nalazi ograničen broj roba iz EU, te uvoz iz trećih zemalja. Prema podacima Agencije za statistiku BiH uvoz dobara podrijetlom iz EU za jedanaest mjeseci 2018. povećan je za 5,7% (Grafikon 10). U istom razdoblju uvoz iz trećih zemalja je porastao za 9,9%. Iz Grafikona 10 se može zaključiti da se stopa rasta uvoza iz trećih zemalja deset mjeseci kretala u rasponu između 10% i 15%, da bi tek u studenom pala ispod 10%, iako je uvoz iz azijskih zemalja povećan za 20,2%. Razlog usporavanja uvoza iz trećih zemalja je uvoz iz Rusije. Uvoz iz te zemlje je za devet mjeseci 2018. bilježio rast od 28,7%, da bi došlo do značajnog pada u listopadu i studenom, koji je bio takve razmjere da je na razini jedanaest mjeseci ostvaren pad od 2,9%. Iz gornje analize trendova u strukturi uvoza može se zaključiti da je usporavanje rasta prihoda od carina posljedica usporavanja rasta uvoza iz EU i pada uvoza iz Rusije, koji se nije mogao kompenzirati rastom prihoda od carina na uvoz iz Kine i ostalih azijskih zemalja.

Grafikon 10

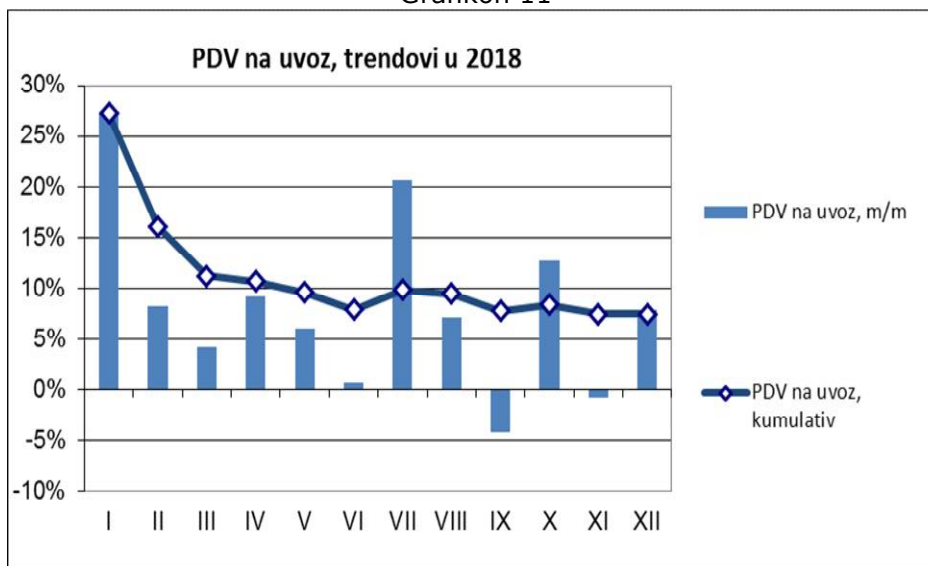

PDV

Bruto PDV

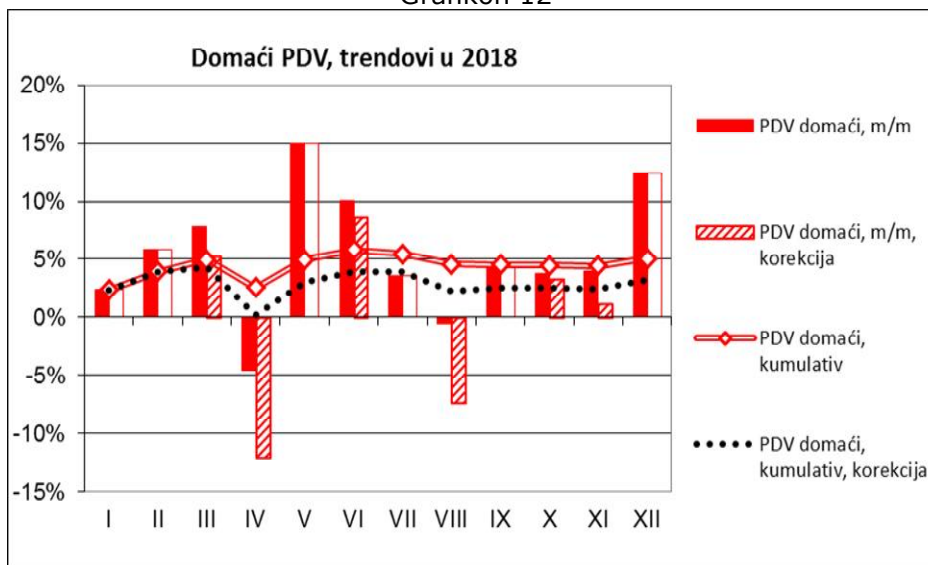
U 2018. ostvaren je rast neto naplate PDV-a iznad očekivanja. Bruto naplata je rasla po stopi od 6,6%. Analiza strukture bruto naplate pokazuje pozitivni trend u naplati PDV-a na uvoz i domaćeg PDV-a u najvećem dijelu 2018 godine, koji je, u konačnici, donio rast PDV-a na uvoz od 7,5% i domaćeg PDV-a od 5,1% u odnosu na 2017. (Grafikoni 11 i 12).

Grafikon 11

Zbog kompenzacije obveza za trošarine na naftne derivate iz PDV kredita izvršena je korekcija naniže u naplati domaćeg PDV-a. Nakon korekcija može se zaključiti da je kumulativna stopa rasta domaćeg PDV-a u 2018. iznosila 3,2% (Grafikon 12, prikaz desno, linija ●●●).

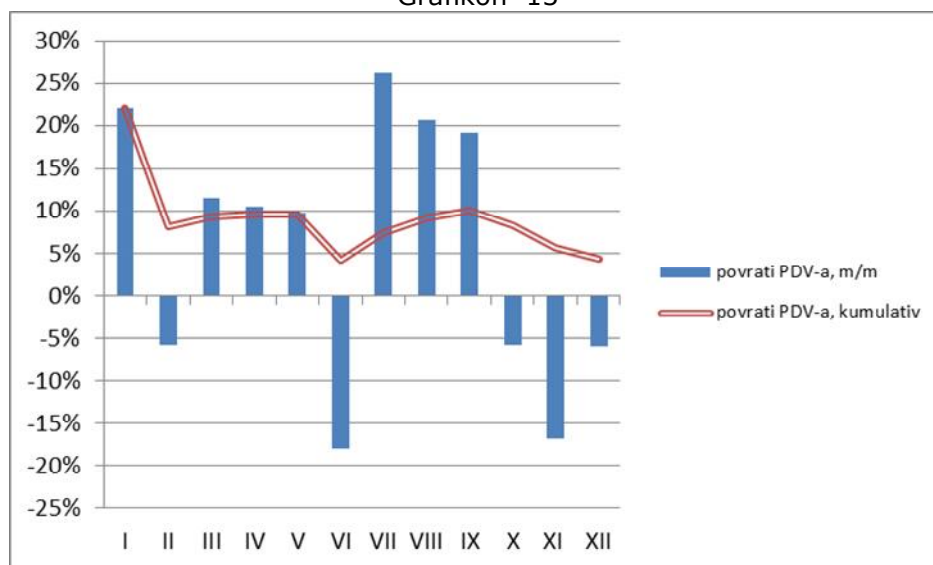
Grafikon 12

Povrati PDV-a

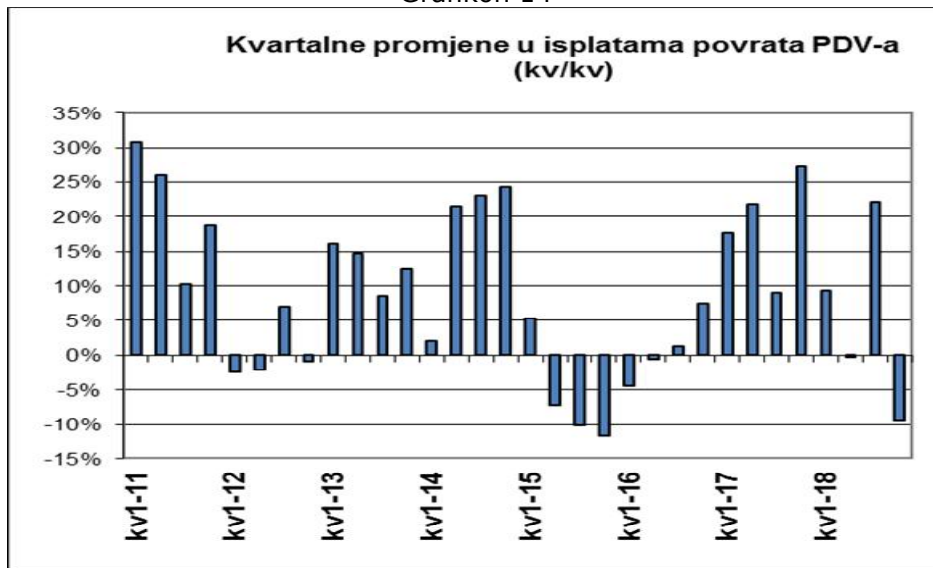
Visoke isplate povrata PDV-a su bile bitno obilježje naplate prihoda od neizravnih poreza u prethodnim godinama. Od početka 2018. povrati PDV-a imaju oscilatorni trend, koji je, na koncu, donio rast od svega 4,4% (Grafikon 13, linija kumulativa). Mjesečne stope rasta su se kretale od -18% do +22%. Pomjeranje sheme isplata povrata u veljači zbog uvođenja novog PDV *software-a* donijelo je pad isplata povrata PDV-a u tom mjesecu. Primjetan je pad isplata u lipnju, te u četvrtom kvartalu 2018, što se može povezati sa mjesečnim oscilacijama uvoza i izvoza, s tim da treba imati u vidu da se efekti rasta/pada uvoza i izvoza na povrate ispoljavaju u različitim rokovima, s obzirom na rokove isplate povrata PDV-a izvoznicima i ostalim obveznicima.

Grafikon 13

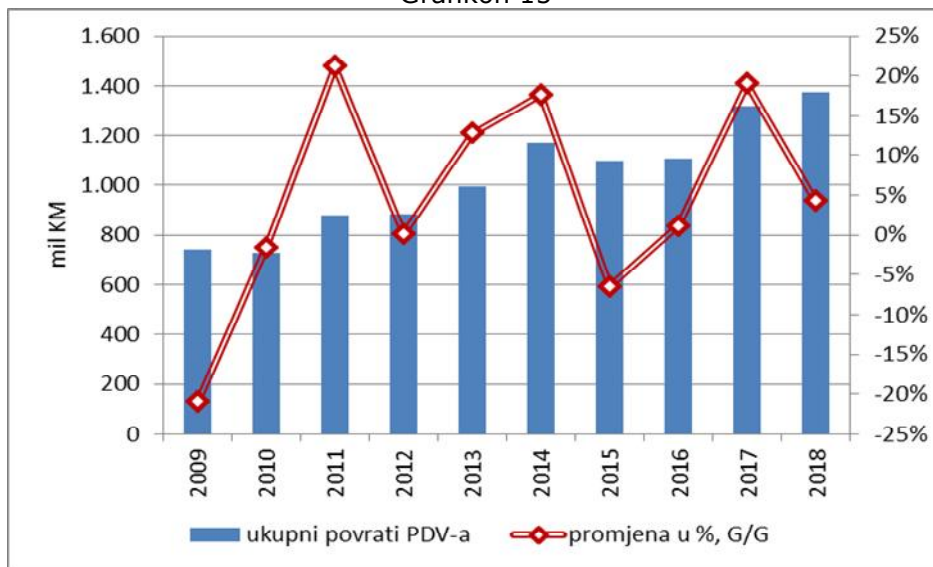
Kvartalni pregled isplata povrata PDV-a još više ukazuje na gore opisane oscilacije. U prvom kvartalu zabilježen je rast od 9,3%, u drugom pad od 0,3%, u trećem rast od 22,2%, a u četvrtom pad od 9,4% (Grafikon 14).

Grafikon 14

Godišnji pregled isplaćenih povrata PDV-a i trendova ukazuje na značajno usporavanje nominalnih isplata u odnosu na 2017.godinu. (Grafikon 15).

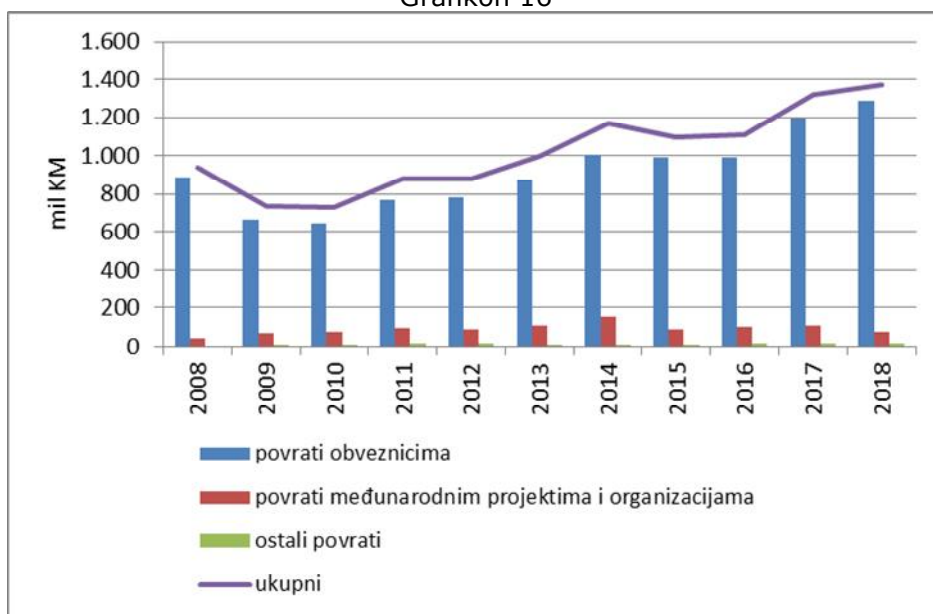
Grafikon 15

Prosječno godišnje izdvajanje povrata iz bruto naplate u 2018. iznosilo je 26,2%, što je za 0,5 postotna boda manje nego u 2017. Udio povrata obveznicima je veći za 0,2 p.b., dok je udio povrata međunarodnim projektima manji za 0,8 p.b. i predstavlja najniži udio od 2008.godine.

Analitika povrata PDV-a pokazuje da je obveznicima u 2018. isplaćeno 88 mil KM povrata više nego u 2017. S druge strane, povrati PDV-a međunarodnim projektima bili su manji za 29,4 mil KM u odnosu na 2017., što ukazuje na smanjenje ulaganja u infrastrukturu i ostale projekte financirane od strane međunarodnih financijskih institucija (Grafikon 16).

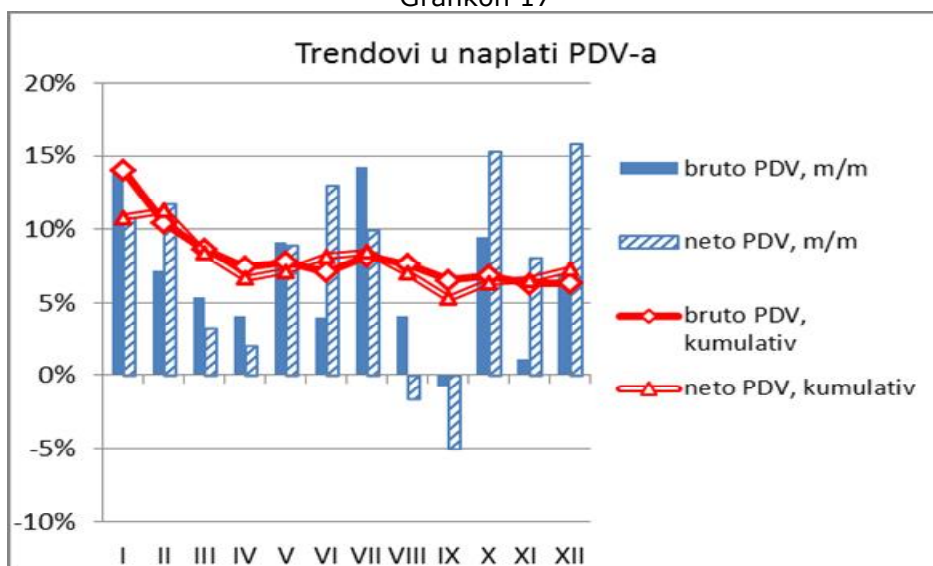
Grafikon 16

Neto PDV

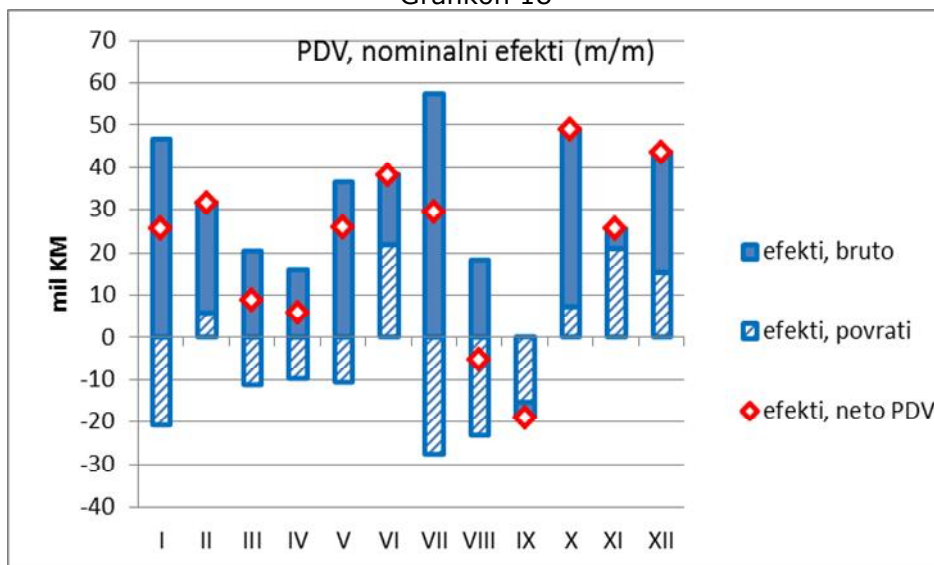
Rast bruto naplate uz skromniji rast povrata od 3,8% rezultirao je visokom stopom rasta neto PDV-a od 7,4% (Grafikon 17). Analiza mjesečne naplate PDV-a pokazuje pozitivan trend tijekom cijele 2018.godine, sa iznimkom kolovoza i rujna. Pozitivan trend karakteriziraju neuobičajeno visoke stope rasta neto PDV-a koje su dosegle i 16%, kao u listopadu i prosincu. S druge strane, u rujnu je zabilježen pad neto PDV-a od 5%. Visoke stope rasta neto PDV-a rezultat su kumulativnog pozitivnog efekta rasta bruto PDV-a tijekom cijele godine i smanjenih isplata povrata u odnosu na 2017.godinu.

Grafikon 17

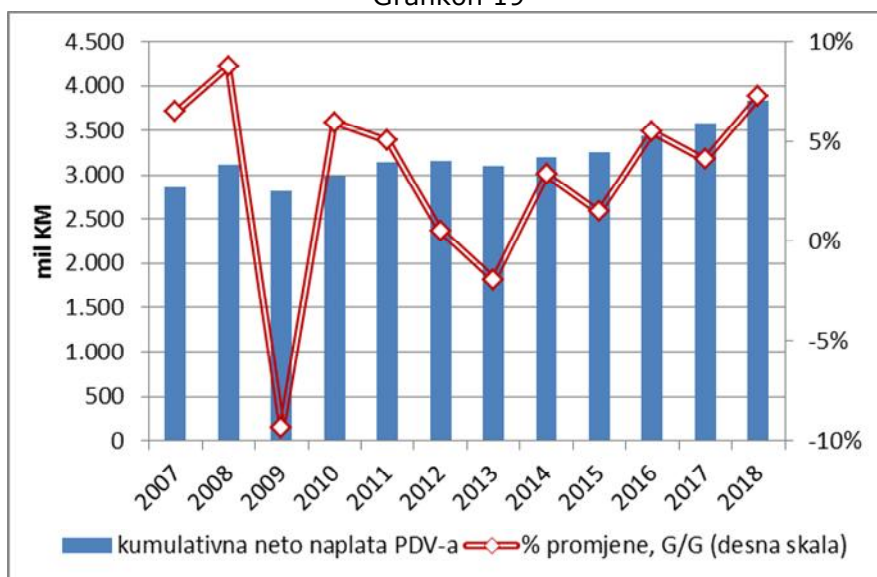
Nominalni pozitivni efekti neto naplate ostvareni su u svim mjesecima osim u rujnu, kada je zabilježen snažan rast povrata PDV-a i pad bruto naplate (Grafikon 18). Maksimalni mjesečni neto efekat je iznosio 50 mil KM u listopadu, a najveći negativni efekat -20 mil KM u rujnu 2018.

Grafikon 18

U nominalnom smislu u 2018.godini UNO je naplatila rekordan iznos neto PDV (Grafikon 19). Isto tako, uočava se rastući trend rasta naplate PDV-a u posljednjih pet godina. Najvažniji faktori rasta su usporavanje isplata povrata PDV-a, rast potrošnje i efikasnost naplate.

Grafikon 19

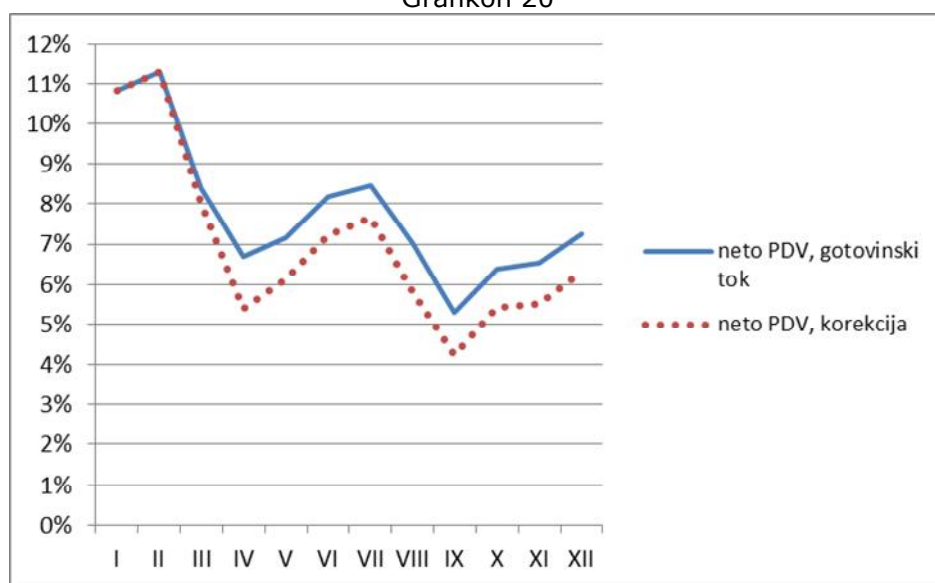

Značajan pad povrata PDV-a po osnovu međunarodnih projekata donio je 0,8 postotnih bodova neto rasta PDV-a. Postoje i drugi jednokratni faktori neuobičajenog rasta neto PDV-a u 2018. Jedan od faktora je prelijevanje između fiskalnih godina. Diskrepanca između manjeg pada uvoza u prosincu i većeg pada PDV-a na uvoz ukazuje da je dio prihoda od uvoza PDV-a iz 2017. zbog

rokova plaćanja carinskog duga naplaćen u siječnju 2018¹. Navedeni efekat se može procijeniti u visini od 0,3 postotna boda neto rasta PDV-a.

Drugi jednokratni faktor je računovodstvene prirode. Imajući u vidu činjenicu da je dio obveza po osnovu trošarine na derivate nafte i putarine plaćen iz PDV kredita koji je prethodnih mjeseci bio oprihodovan potrebno je izvršiti korekcije u naplati neto PDV-a u mjesecima kada je korišten PDV kredit za plaćanje obveza za trošarine na derivate nafte. Korekcija iznosi 0,9 postotnih bodova rasta neto PDV-a, što znači da je rast neto PDV-a u 2018. *de facto* iznosio 6,4%, umjesto 7,4%, kako proizilazi iz izvještaja o naplati prema gotovinskom toku (Grafikon 20).

Grafikon 20

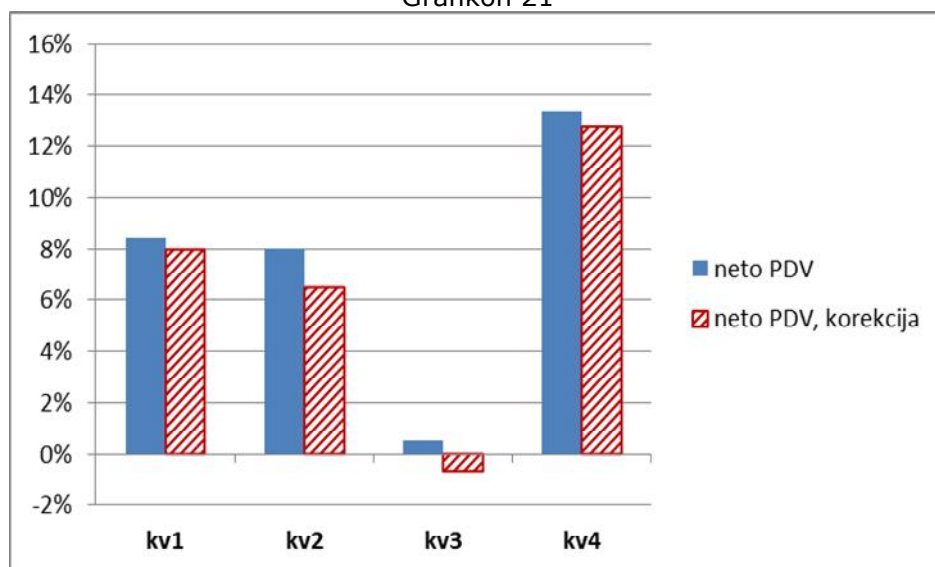

Treći važan jednokratni faktor rasta PDV-a u 2018. jesu efekti izmjena Zakona o trošarinama koji su se ostvarili u naplati prihoda od putarine. Iznos PDV-a koji je naplaćen na povećanu osnovicu donio je 1,1 postotni bod rasta neto PDV-a. U cjelini, efekat jednokratnih faktora rasta neto PDV-a može se procijeniti u visini od 2,3 postotna boda, a zajedno sa efektom manje isplaćenih povrata PDV-a po osnovu međunarodnih projekata 3,1 postotna boda. Stoga, može se izvesti zaključak da bi neto rast PDV-a bez djelovanja navedenih faktora iznosio 4,3%, što je i dalje znatno iznad rasta potrošnje.

Kvartalne usporedbe nakon korekcija naplate zbog prebijanja poreznih kredita sa obvezama za trošarine na derivate nafte pokazuju negativan rast u trećem kvartalu i vrlo visoki rast u četvrtom kvartalu 2018. (Grafikon 21).

¹ U siječnju 2018. evidentnana je obratna situacija - stopa rasta PDV-a na uvoz je premašivala stopu rasta uvoza.

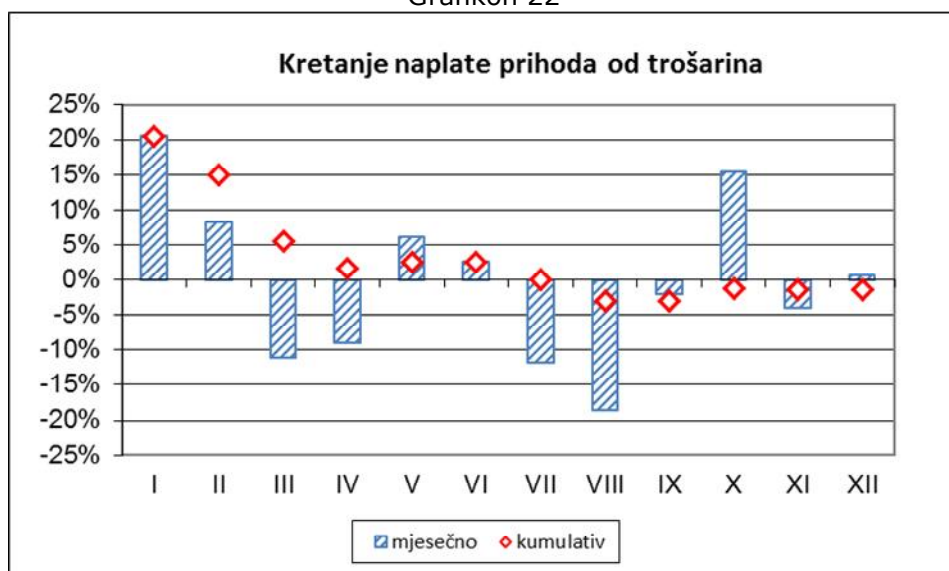
Grafikon 21

Trošarine

U prosincu je zabilježen blagi rast prihoda od trošarina od 0,7%, što je ublažilo negativnu kumulativnu stopu rasta, tako da je 2018. okončana sa padom prihoda od trošarina od 1,4% (Grafikon 22). Naplatu trošarina u 2018. obilježili su negativni trendovi. Pozitivna kretanja su zabilježena samo u prva dva mjeseca, a rast u nekoliko mjeseci tijekom godine predstavljao je sporadičnu epizodu.

Grafikon 22

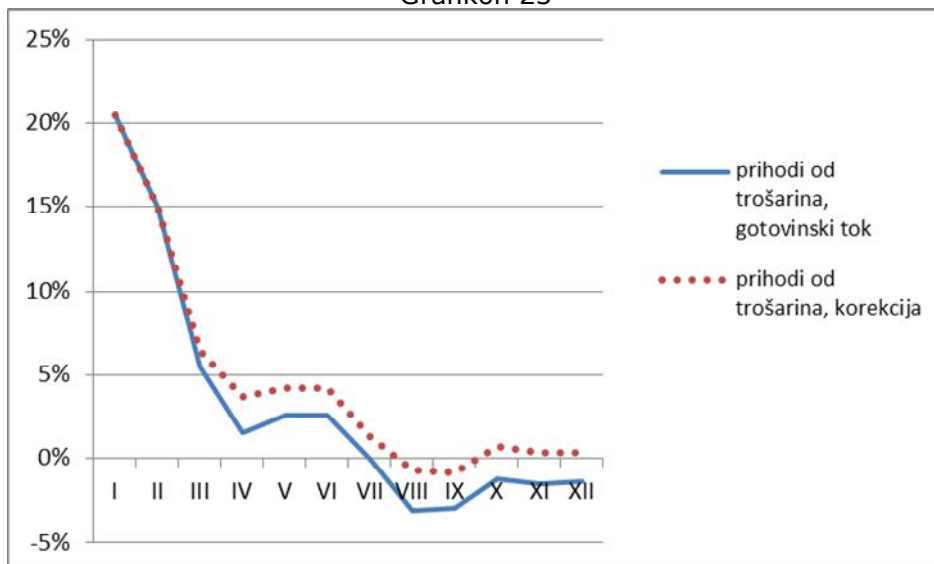

Pozitivan rast u prosincu uglavnom je ostvaren u naplati trošarina na uvozne trošarinske proizvode (duhanske prerađevine, naftne derivate, pivo,..), dok je kod trošarina na domaće trošarinske proizvode zabilježen veliki pad prihoda.

Budući da je značajan dio obveza za trošarinu na derivate nafte plaćen iz PDV kredita zvanični podaci o učincima naplate trošarina iz izvještaja o gotovinskom toku su potcijenjeni. Nakon

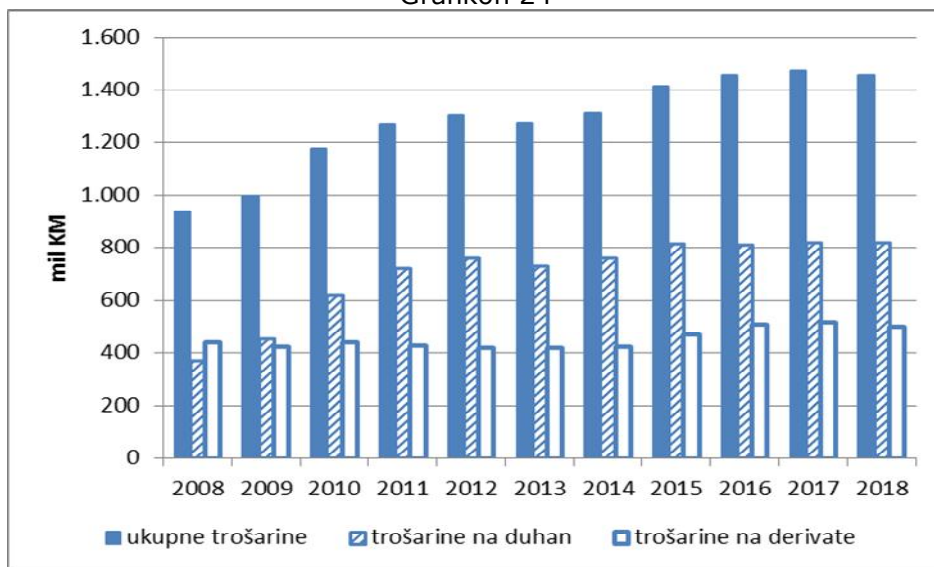
korekcija dolazi se do zaključka da je u 2018. ipak ostvaren rast prihoda od trošarina od 0,4% (Grafikon 23, linija ●●●).

Grafikon 23

U konačnici nameće se zaključak da trošarine više ne predstavljaju izvor dodatnih prihoda za financiranje proračuna u BiH, te da u budućnosti jedini izvor prihoda predstavlja PDV. Navedeni zaključak potvrđuje i godišnji pregled naplate prihoda od trošarina (Grafikon 24). Primjećuje se da su iscrpljene mogućnosti za rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine i naftne derivate, što je zabrinjavajuće, budući da ti prihodi determiniraju trendove u naplati ukupnih trošarina.

Grafikon 24

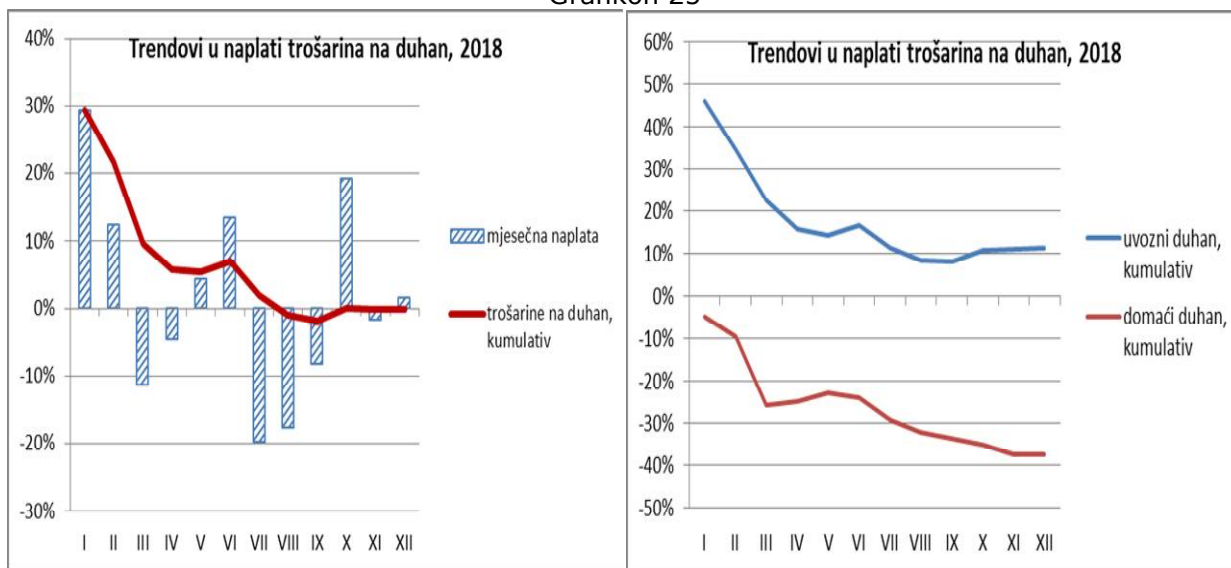
Kretanje naplate u prosincu 2018. samo je potvrdilo dosadašnje trendove i potpunu marginalizaciju domaćih prihoda od trošarina. Do prije nekoliko godina udio prihoda od trošarina na uvezene trošarinske proizvode je činio 2/3 ukupnih prihoda od trošarina, a u 2018. godini čak 81%. Kontinuirano pogoršanje situacije na tržištu trošarinskih proizvoda ukazuje na urgentnu potrebu revitalizacije domaće industrije u navedenim segmentima. BiH u narednim godinama

može očekivati značajnije dodatne prihode samo iz naplate PDV-a, dok naplatu trošarina može poboljšati samo značajniji rast dohotka, efikasnija borba protiv porezne evazije i crnog tržišta duhanskih prerađevina, te revitalizacija domaće industrije u segmentu domaćih trošarinskih proizvoda.

Trošarine na duhan

U prosincu je zabilježen rast prihoda od trošarina na duhan od 1,5% (Grafikon 25, prikaz lijevo). Međutim, podaci o strukturi naplaćene trošarine tijekom 2018.godine pokazuju da se na tržištu duhanskih prerađevina u BiH dešavaju velike promjene, koje podrazumijevaju rapidno smanjivanje domaće proizvodnje (vid. Grafikon 25, prikaz desno) i preuzimanje tržišta od strane velikih inozemnih duhanskih kompanija. Takva tržišna strategija mijenja dosadašnji tok naplate prihoda od trošarina, jer se trošarina na domaće proizvode plaćala prilikom podnošenja trošarinske prijave, a trošarina na uvozne proizvode prilikom preuzimanja trošarinskih markica, što se dešava mjesec-mjesec i pol prije uvoza cigareta. Navedena pojava supstitucije domaćih cigareta cigaretama iz uvoza zbog plaćanja trošarina na uvoz *ex ante* pozitivno je djelovala na gotovinski tok naplate trošarina na duhan u 2018., jer se dio prihoda, za koji se očekivalo da će biti naplaćeni u siječnju 2019. na domaće cigarete prodane u prosincu 2018, prelio iz 2019 u 2018. Navedena promjena sheme naplate trošarina je jedan od razloga što je naplata prihoda od trošarina na duhanske prerađevine u 2018. u konačnici bila na razini naplate u 2017., dok su projekcije predviđale blagi pad prihoda od 1%.

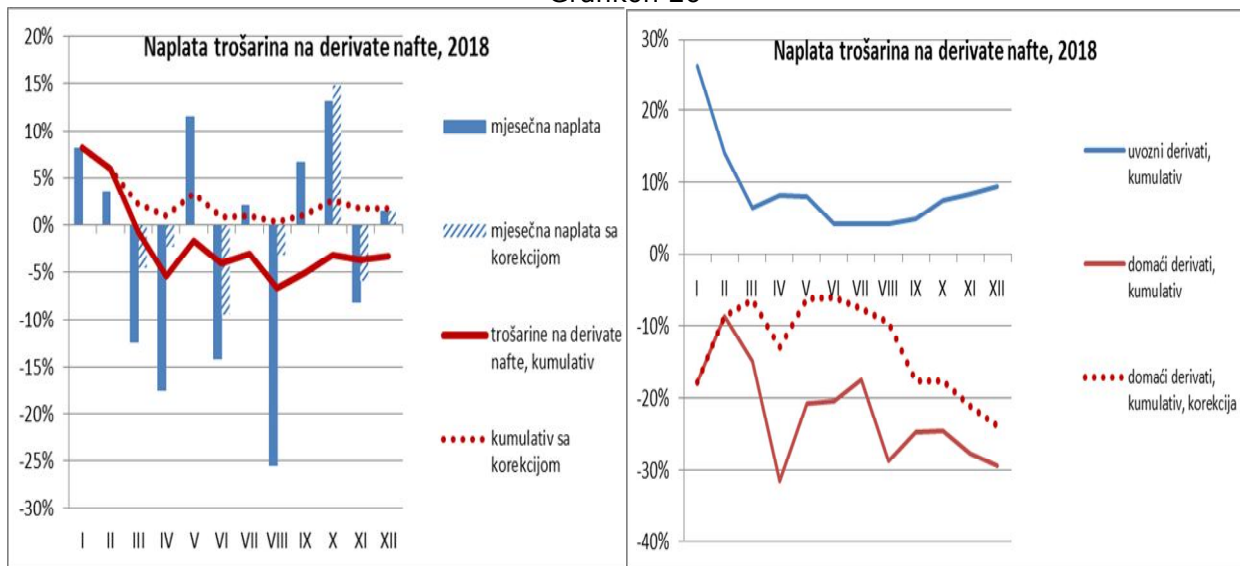
Grafikon 25

Trošarine na derivate nafte i putarina

Realna slika trendova u naplati trošarina na derivate nafte se može dobiti tek nakon korekcija za iznos prihoda od trošarina koji su naplaćeni kompenzacijom sa PDV kreditom. Nakon izvršenih korekcija može se zaključiti da je u 2018. ipak ostvaren rast prihoda od trošarina na derivate nafte od 1,6% (Grafikon 26, prikaz lijevo, linija ●●●).

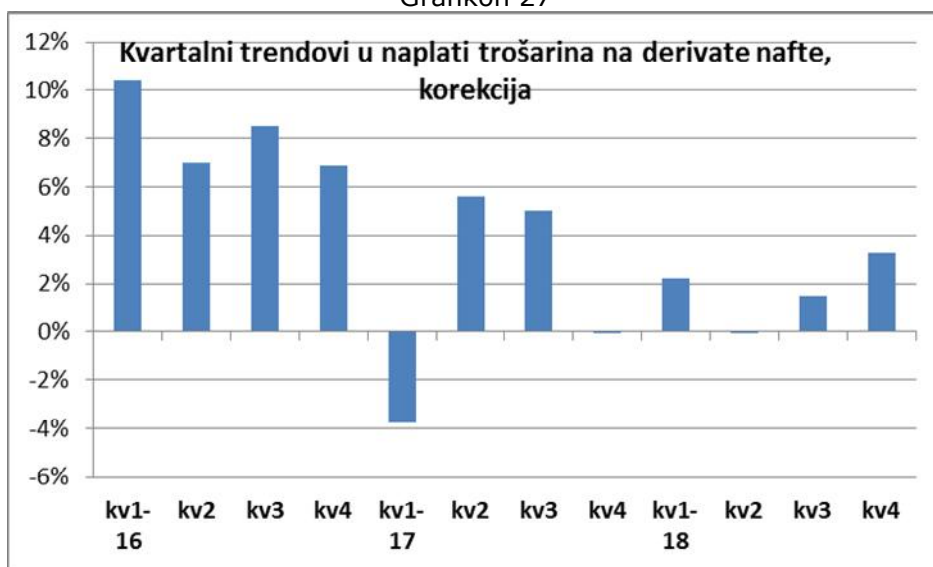
Grafikon 26

Kompenzacija obveza za trošarine sa PDV kreditom izvršena je samo u dijelu domaćih trošarina. Nakon korekcija navise za iznos kompenzacije pad prihoda od domaćih trošarina je iznosio 23,9% (Grafikon 26, prikaz desno, linija ●●●).

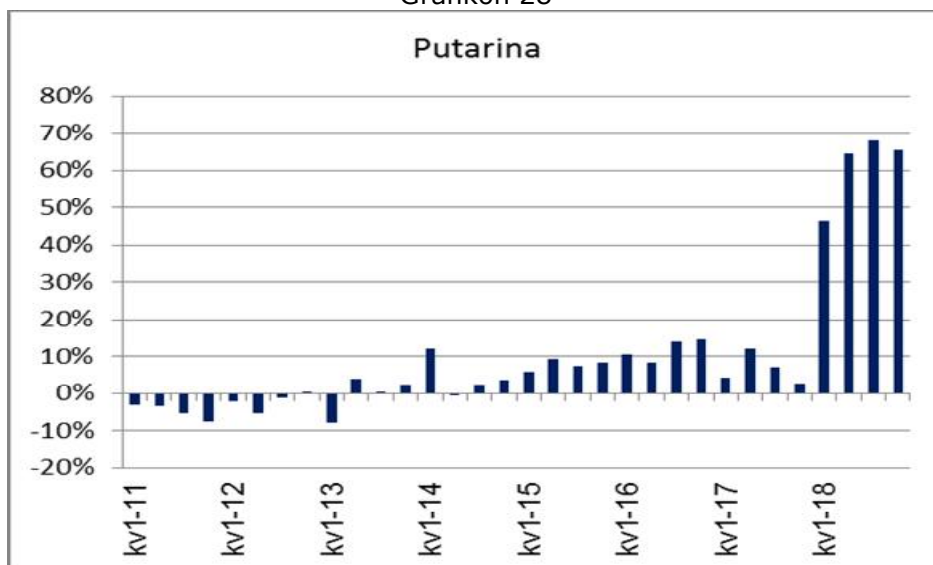
Prema izvještaju o gotovinskom toku naplata prihoda od trošarina na derivate nafte je u tri kvartala bila negativna (-0,6%, -6,9%, -6,7%), a u četvrtom pozitivna (1,9%), u odnosu na korespondirajuće kvartale u 2017. Međutim, nakon dodavanja prihoda koji su naplaćeni kompenzacijom trendovi su u cijelosti pozitivni. U prvom kvartalu je ostvaren rast od 2,2%. Razlog je rast nabavki derivata u siječnju pred stupanje na snagu izmjena Zakona o trošarinama, što se odrazilo na naplatu trošarina u siječnju (uvoz) i veljači (domaći derivati). U drugom kvartalu je naplata trošarina bila na razini istog kvartala 2017, što je i očekivano zbog rasta maloprodajnih cijena uzrokovano rastom poreza u BiH i rastom cijena nafte na svjetskom tržištu. Usporavanje rasta cijena nafte, stabilizacija i pad cijena su donijeli rast naplate trošarina, te je u trećem kvartalu ostvaren rast od 1,5%, a u četvrtom 3,3% (Grafikon 27).

Grafikon 27

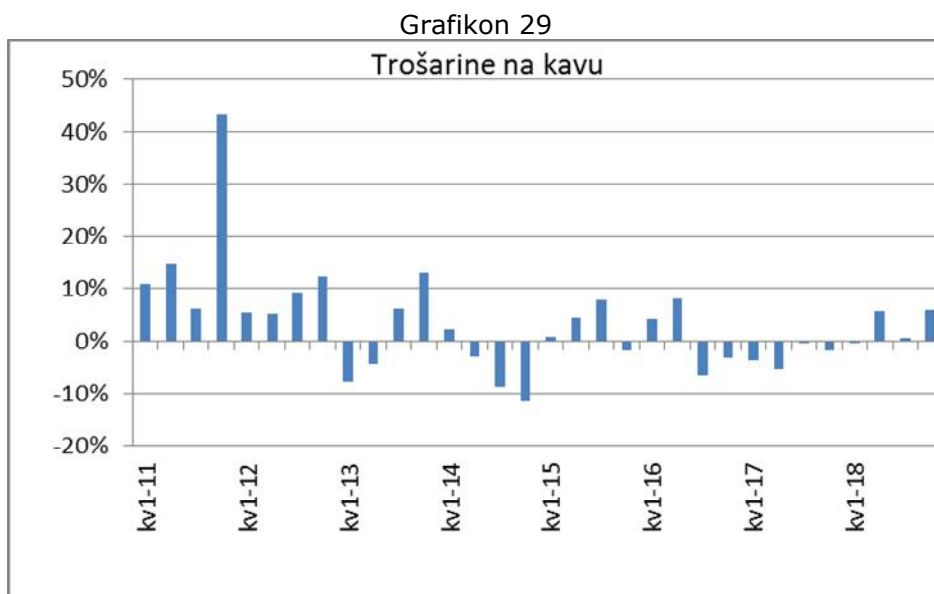
Prihodi od putarina su očekivano visoki s obzirom da se iznos putarine povećao za 60%, a tijekom godine nije došlo do značajnijeg pada količina derivata na koje se ubire putarina (Grafikon 28).

Grafikon 28

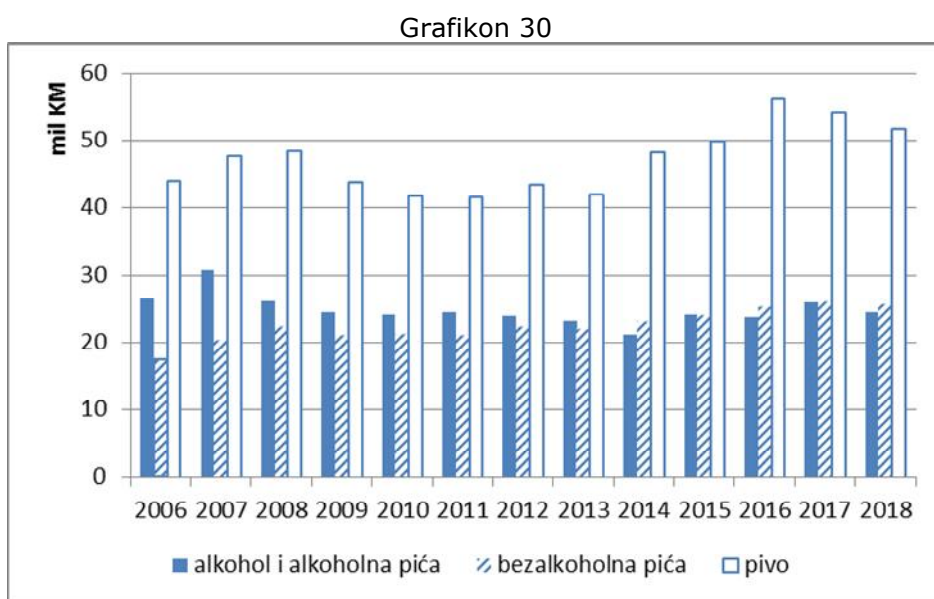
Trošarine na kavu

U smislu naplate prihoda od trošarina na kavu 2018. desio se veliki preokret. Nakon negativnog rasta, koji je u kontinuitetu trajao šest kvartala, u 2018. je zabilježen rast prihoda od trošarina na kavu. U prvom kvartalu su prihodi bili na razini naplate iz 2017, u drugom kvartalu je ostvaren rast od 5,6%, u trećem 0,6%, a u četvrtom 5,9% (Grafikon 29).

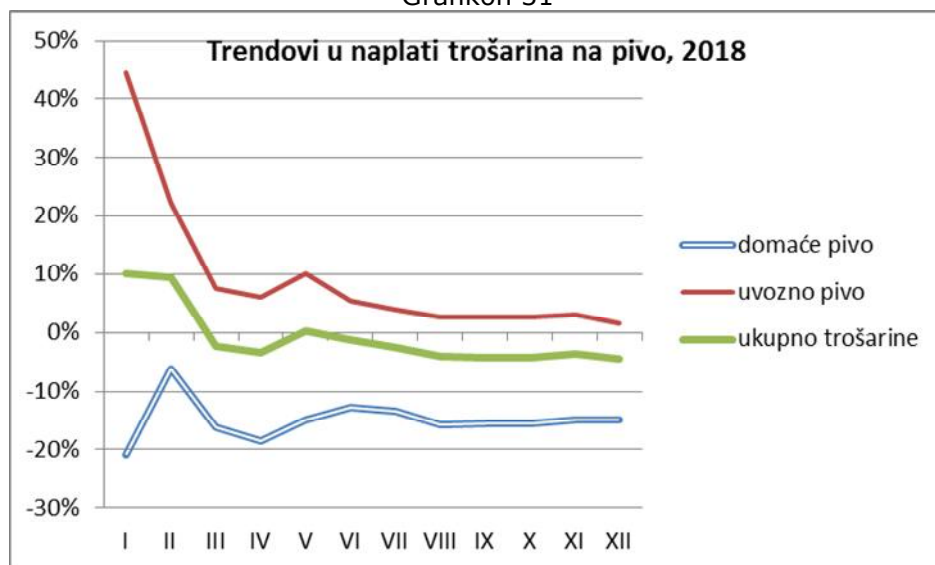
Trošarine na pivo, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića

Naplata trošarina na grupaciju proizvoda koju čine pivo, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića je sveukupno bila 2% manja nego u 2017. godini. Iako je u 2018. ostvaren pad prihoda trošarina na alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića analiza nominalne naplate pokazuje da su tekući trendovi *de facto* u skladu sa historijskim trendom, u kojem naplata 2017. predstavlja desetogodišnji maksimum (Grafikon 30).

S druge strane, naplata trošarina na pivo je imala svoj historijski maksimum 2016. godine, kao rezultat uvođenja više stope trošarine, koju plaćaju uvoznici i domaće pivovare koje prelazi zakonski prag². Opadajući trend naplate prihoda od trošarina na pivo traje već dvije godine. U prvom kvartalu 2018. naplata prihoda od trošarina na pivo je bila manja za 2,2% u odnosu na naplatu u istom kvartalu, a u drugom kvartalu za 0,7%. U trećem kvartalu ostvaren je pad prihoda od 7,9%, a u četvrtom od 5,3%. (Grafikon 30). Analiza naplate trošarina na pivo u 2018. pokazuje strmoglav pad naplate trošarina na uvozna piva (a time i uvoza piva), te kontinuirane negativne trendove prometa piva domaćih pivovara (Grafikon 31).

Grafikon 31

² Od domaćih pivovara jedino Banjalučka pivara ima godišnju proizvodnju piva koja premašuje prag od 400,000 hl, te, sukladno Zakonu, plaća višu trošarinu.